

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
імені Івана БОБЕРСЬКОГО
КАФЕДРА ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ

“НАЦІОНАЛЬНИЙ СПОРТ”

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

підготовки магістрів

Галузь знань: 01 освіта

Спеціальність: 017 фізична культура і спорт

Факультет фізичної культури і спорту

Автор-розробник:

ст. викладач Поліщук Р. М.

Львів 2019

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: кафедрою олімпійської освіти
Львівського державного університету фізичної культури імені Івана
Боберського

Протокол № 1 від «28» серпня 2019 року

Завідувач кафедри олімпійської освіти,
канд. наук, доцент (Тимчак Я. В.)

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

старший викладач кафедри
олімпійської освіти, кандидат філософських наук
Поліщук Ростислав Миколайович

ВСТУП

Програма нормативної навчальної дисципліни «Національний спорт» сформована відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів за спеціальностями: 017 – «Фізична культура і спорт» та 014.11 Середня освіта (Фізична культура).

Предметом осмислення даної дисципліни є сукупність тіловиховних форм, взаємовідносин людей у національній та світовій культурі, їх ціннісний зміст і значущість; процеси, які допомагають чуттєвому пізнанню дійсності та викликають почуття гідності за свою націю/культуру; історія та значення національних видів спорту, їх популяризація.

Міждисциплінарні зв'язки. Дисципліна має споріднені теми з курсами: історія фізичної культури, історія української культури, культурологія, олімпійська освіта, психологія спорту, світоглядні засади тіловиховання, філософські аспекти фізичної культури і спорту.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Національний спорт» є формування у студентів розуміння системи цінностей, поглядів, норм поведінки людей в певній культурі, засвоєння студентами основних теоретичних положень та формування систематизованих знань з теорії національних видів спорту.

1.2. Процес вивчення дисципліни «Національний спорт» спрямований на формування наступних спеціальних компетенцій: - здатність використовувати ціннісний потенціал національної системи тіловиховання для формування основ здорового способу життя, інтересу та потреби до регулярних занять фізичними вправами і спортом, посилення національної ідентифікації суб'єктів.

В результаті вивчення студент повинен знати:

- історію виникнення і розвитку національних видів спорту в світі, країні і регіоні;
- значення національних видів спорту в сучасній системі фізичного виховання і освіти;
- традиційні аспекти змагань з національних видів спорту;

вміти:

- застосовувати знання щодо історичних та культурних засад становлення національних видів спорту;
- використовувати національні види спорту на теоретичних заняттях з фізичного виховання;
- організовувати і проводити масові спортивні заходи з використанням національних видів спорту.

2. *Вимоги до результатів освоєння дисципліни:*

Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

3. *Засоби діагностики успішності навчання:*

- перевірка конспектів самопідготовки та знання основних термінів і понять курсу;
- опитування на семінарах;
- написання самостійних та контрольних робіт;
- написання рефератів;
- презентація-проект організації й проведення спортивних заходів та змагань з національних видів спорту;
- залік

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 45 годин/1.5 кредити ECTS.

КОРОТКИЙ ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Національна культура та її тіловиховна складова

- Вступ.
- Національна культура. Масова культура. Популярна культура. Глобалізація.
- Національні прояви в системах тіловиховання (національні прояви культури тіла).
- Медіа-демонстрація відомих світових національних видів спорту.

2. Історико-філософські аспекти формування національних видів спорту й національних змагань

- Витоки фізичної культури і спорту: національний аспект.
- Агресія, суперництво, виживання.
- Спорт і характер (ментальність): точки дотику.
- Гра як важливий елемент національної культури.
- Філософський погляд на гру та спорт.
- Соціальний потенціал спорту.

3. Етноспорт як скарбниця традицій.

- Етнокультура та її роль. Традиції.
- Спорт як традиція.
- Етно й традиційні види змагань. Етнокультурне розмаїття спорту.
- Спорт як чинник збереження та усталення національної ідентичності.

4. Національний спорт сьогодні: міжнародний аспект

- Національні види фізкультурних практик (19 ст.). Національні системи гімнастики.
- Національні види спорту у програмі ОІ. Національні спортивні організації.
- Популярний спорт. Сучасні популярні види спорту як національні.
- Політика і спорт.
- Спорт та релігія (спорт як квазірелігія).
- Організація і проведення спортивних заходів та змагань з національних видів спорту.

5. Національний спорт в Україні: історична ретроспектива.

- Національні традиції тіловиховання українців: Форми фізичного виховання стародавніх слов'ян; Україна-Русь; Культ фізичної досконалості запорізьких козаків.
- Національні спортивні товариства.
- Спорт в діаспорі.
- І. Боберський – батько українського тіловиховання. Відомі постаті національного тіловиховання.
- Відродження українських національних єдиноборств (напрямки, школи, основники й учителі тощо).
- Місія національних видів спорту в глобалізованому світі

ЛІТЕРАТУРА

1. Аристотель. Нікомахова етика//Аристотель.Тв.В 4-х т.-М.,1983.-Т.4.-С.53-293.
2. Вацеба О. М. Галицькі традиції тіловиховання у контексті сучасного українського відродження / О. М. Вацеба, Л. О. Мазур // Гуманізм. Людина. Культура : тези доп. людинознавчих філософських читань. - Дрогобич, 1992. - С. 123 - 124.
3. Вацеба О. М. Особливості історичного розвитку українського спорту в ХХ ст. / О. М. Вацеба // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я в сучасному суспільстві : зб. наук. пр. Волин. держ. ун-ту імені Лесі Українки. - Луцьк, 1999. - С. 25 - 27.
4. Вацеба О. Сокільський рух в Галичині наприкінці ХІХ-початку ХХ століття (ідейні та організаційні аспекти) / Вацеба О. // Нація і спорт : матеріали міжнар. наук. конф., присвяч. 80-річчю СТ „Україна”. - Львів, 1991. - С.25 - 29.
5. Ващенко Григорій. Тіловиховання як засіб виховання волі і характеру. - Львів: Українські технології, 2001,- 56 с.
6. Величкович М. Український рукопаш гопак: навч. посіб. / М. Величкович, Л. Мартинюк. - Л., 2003. - 146 с.
7. Вербицький В. А. Історія фізичної культури та спорту в Україні : [навчальний посібник] / В. А. Вербицький, І. Г. Бондаренко. - Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2014. - 340 с.
8. Визитей, Н.Н. Теория физической культуры: к коррективке базовых представлений. Философские очерки / Н.Н. Визитей. - М.: Советский спорт, 2009. - 184 с.

9. Вовк Хв. Студії з української етнографії та антропології.-К.:Мистецтво,1995.
10. Гейзінга Й. Homo Ludens. Досвід визначення ігрового елемента культури.-Київ:Основи,1994.
11. Декарт «Метафізичні розмисли». Київ : Юніверс, 2000. 304 с.
12. Дутчак М. Спорт для всіх. — К. : Олімп, л-ра, 2009. — 279 с.
13. Жарський Е. Енциклопедія українознавства. Загальна частина (ЕУ-І). — Мюнхен, Нью-Йорк, 1949. — Т. 3. — С. 1161-1165.
14. Ильин Е. П. Психология спорта. — СПб.: Питер, 2012. — 352 с.
15. Коваленко А. І. Філософія. Навчально-методичний посібник для студентів. - Львів, 2009.
16. Костюченко О. А. До питання формування національного спортивного законодавства / О. А. Костюченко // Вісник Академії адвокатури України. - 2012. - Число 3. - С. 90-94.
17. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта / Ласло Кун. - М. : Радуга, 1982. - 399 с.
18. Кыласов А.В., Гавров С.Н. Этнокультурное многообразие спорта // Энциклопедия систем жизнеобеспечения (EOLSS). Наука о спорте. - ЮНЕСКО/EOLSS, Магистр-пресс, 2011. - С. 462-491.
19. Мазуров Ю. Спорт как универсальная культура / Ю. Мазуров // Наука в олимпийском спорте. - 2014. - № 2. - С. 61-63.
20. Молоде Життя. - 1958. - Ч. 7, 8 (143, 144)
21. Морган У. Философия спорта: исторический и концептуальный обзор и оценка ее будущего / У. Морган. - М.: «Логос», 2006.
22. Нація і спорт : матеріали міжнар. наук. конф., присвяч. 80-річчю СТ „Україна” / ред. кол. Є. Приступа, Л. Мазур, М. Герцик, О. Вацеба [та ін.]. - Львів, 1991. - 91 с

23. Ніцше Ф. Так казав Заратустра.-К.:Основи,1993.
24. Озиева Л. Роль национальных видов спорта в формировании физической культуры молодежи / Л.С. ОЗИЕВА. // Успехи современной науки. – 2015. – №9. – С. 74-76.
25. Платон. Діалоги.-К.,1996.
26. Платонова, Р.И. Миссия национальных видов спорта в глобализирующемся мире / Р.И. Платонова // Вестник спортивной науки. – 2012. – № 6. – С. 61-64.
27. Поліщук Р. М. Кілька думок про ідентичність: монографія / Ростислав Миколайович Поліщук. – Львів: ЛДУФК, 2018. – 240 с.
28. Поліщук Р. М. Концепції тіла: гармонія Кубертена with єдність у різноманітті Ніцше [Текст] / Р. М. Поліщук // Молодий вчений. – 2019. – №5.
29. Поліщук Р. М. Політика і спорт: ідеологія, імідж, ідентичність [Текст] / Р. М. Поліщук // Молодий вчений. – 2019. – №5.
30. Поліщук Р. М. Феномен спорту у дослідженні Г. Плеснера [Текст] / Р. М. Поліщук // Молодий вчений. – 2019. – №8. С. 183-188.
31. Поліщук Р. М. Фізична культура античного світу: філософський погляд [Текст] / Р. М. Поліщук // Молодий вчений. – 2018. – №2. – С. 491-495.
32. Поліщук Р. М. Феномен культурної ідентичності: філософський аспект / Р. М. Поліщук // Вісник Львівського університету. Серія: Філософсько-політологічні науки. – 2015. – Вип. 7. – С. 33-40.
33. Поліщук Р. М. Соціально-філософський аналіз поняття ідентичності / Р. М. Поліщук // Науковий вісник Одеського міжнародного гуманітарного університету. Серія: Історія, Філософія, Політологія. – Вип. 8. – 2015. – С. 95-100.

34. Поліщук Р. М. Мультикультуралізм та ідентичність / Р. М. Поліщук // Наук. вісник Чернівецького університету: Зб. наук. праць. – Випуск 754–755. Філософія. – Чернівці, 2015. – С. 252–258.

35. Поліщук Р. М. Сучасна соціокультурна ідентифікаційна модель суспільства / Р. М. Поліщук // Молодий вчений. – Херсон, 2016. – №2. – С. 224–228.

36. Поліщук Р. М. Проблема взаємодії глобального і локального в контексті культурної ідентичності / Р. М. Поліщук // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Філософія. Політологія. – Вип. 120. – Київ, 2016. – С. 39–43.

37. Поліщук Р. Інформаційний колаж – як сучасний метод впливу на національно-культурну ідентичність українців / Ростислав Поліщук. // Гуманітарні студії. – 2017. – №30. – С. 91–101.

38. Поліщук Р. М. Виклики глобалізації та культурна ідентичність / Р. М. Поліщук // Вісник Чернівецького національного університету. Філософія. – Чернівці, 2017. – С. 86–91.

39. Поліщук Р. М. Криза ідентичності в умовах глобалізації та посилення інформаційно-комунікативних процесів / Р. М. Поліщук // Актуальні проблеми філософії та соціології. Вісник Національного університету “Одеська юридична академія”. – 2017 – С. 70–73.

40. Поліщук Р. М. Українська культурна ідентичність як субстанційний чинник становлення світогляду українського народу [Текст] / Р. М. Поліщук // Молодий вчений. – 2017. – №10. – С. 146–151.

41. Поліщук Р. М. Формування національно-культурної ідентичності українського народу в процесі глобальних трансформацій українського суспільства [Текст] / Р. М. Поліщук // Молодий вчений. – 2018. – №1. – С. 617–622.

42. Поліщук Р. М. Мова як чинник збереження національно-культурної ідентичності [Текст] / Р. М. Поліщук // Молодий вчений. – листопад, 2018. – №11.
43. Приступа Є. Гопак – танець чи двобій / Євген Приступа // Спортивна газета. – 1990. – № 132. – 3 лист.
44. Приступа Є. Н. Народна фізична культура українців / Є. Н. Приступа. – Львів : УСА, 1995. – 254 с.
45. Приступа Є. Н. Українські народні ігри : монографія / Є. Н. Приступа, В. І. Левків, О. В. Слімаковський. – Львів: ЛДУФК, 2012. – 432 с.
46. Рассел Б. Історія Західної філософії. – К., 1995.
47. Рахимова, М.В. КОНЦЕПТ ПОПУЛЯРНОЇ КУЛЬТУРИ В СОВРЕМЕННОЙ АМЕРИКАНСКОЇ КУЛЬТУРФИЛОСОФИИ [Электронный ресурс] / М.В. Рахимова . – : [Б.и.], 2010 . – 220 с.
48. Саїнчук М. Народна гра як презентант традицій і репрезентант культурного коду / М. Саїнчук // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. - 2016. - № 1. - С. 12-16.
49. Сибрук Д. Nowrow. Культура маркетинга. Маркетинг культури / Джон Сибрук., 2005. – 304 с.
50. Скотний В. Г. Філософія: історичний і систематичний курс. – Київ, 2005.
51. Сміт Е. Національна ідентичність.–К.:Основи,1994.
52. Сова А. Внесок Івана Боберського у становлення організації «Пласт» // Наукові зошити історичного факультету Львівського університету. – Львів, 2014. – Вип. 15. – С. 50-73.
53. Сова А. Кирило Трильовський: основні віхи життя // Країна Спорту. Студентський часопис ЛДУФК. Спецвипуск: Кирило Трильовський (1864–1941) видатний діяч українського спортивно-гімнастичного руху. – Львів, 2014. – [20 червня]. – С. 4–5.

54. Сова А. Сфрагістичні пам'ятки січового руху в Галичині першої третини ХХ століття. – Львів: ЛДУФК, 2014. – 72 с.
55. Сова А. О., Тимчак Я. В., Яремко І. Я. Карпатський Лещетарський Клуб // Феномен людини. Здоровий спосіб життя [Текст]: зб. наук. праць / За ред. доц. Ю. М. Панишка. – Львів, 2015. – Вип. 39 (105). – С. 26–30.
56. Сова А. Сини Івана Франка – перші у нашому краї фахівці з руханки та змагу / А. Сова, Я. Тимчак // Універсум. Журнал політології, футурології, економіки, науки та культури. – Львів, 2016. – № 7–8 (273–274). – Липень–серпень. – С. 27–29.
57. Сова А. Степан Гайдучок – творець та літописець історії українського тіловиховання // Шлях Перемоги. – Київ–Лондон–Мюнхен–Нью-Йорк–Торонто, 2018. – 14 березня. – Чис. 11 (3324). – С. 7.
58. Сова А. Оксана Суховерська – провідниця української жіночої руханки і ритміки // Шлях Перемоги. – Київ–Лондон–Мюнхен–Нью-Йорк–Торонто, 2018. – 11 квітня. – Чис. 15 (3328). – С. 7.
59. Сова А., Тимчак Я. Іван Боберський – основоположник української тіловиховної і спортової традиції / Андрій Сова, Ярослав Тимчак; за наук. ред. Євгена Приступи.– Львів : ЛДУФК ; Априорі, 2017. – 232 с.
60. Сторі Д. Теорія культури та масова культура / Джон Сторі. – Київ: "Акта". – 362 с.
61. Тимчак Я. В. Ігрища – давньоруська форма змагальної діяльності / Тимчак Я. В. // Физическое воспитание студентов творческих специальностей : сб. науч. тр. / под ред. С. С. Ермакова. – Харьков, 1999. – № 8. – С. 52–55.

62. Тимчак Я. В. Концепція природності як основа уявлення про здоровий спосіб життя в цивілізаціях Сходу та Заходу / Я. В. Тимчак // Здоровий спосіб життя : зб. наук. ст. - Львів, 2006. - Вип. 9. - С. 45 - 47.
63. Тимчак Я. В. Особливості військово-фізичного виховання в Україні (з найдавніших часів до кінця XIII століття) / Я. В. Тимчак // Спорт і 5 національне відродження : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. - Львів, 1993. - Ч. 1. - С. 98-101.
64. Тимчак Я. В. Світоглядні засади тіловиховання : програма навч. дисципліни для вищих закладів освіти / Тимчак Ярослав Володимирович. - Львів, 2002. - 14 с.
65. Українська журналістика в іменах / За ред. М. М. Романюка. — Львів, 1996. — Вип. III. — 424 с.
66. Уорхол Э. ПОПизм: Уорхоловские 60-е / Э. Уорхол, П. Хэкетт., 2016. - 352 с.
67. Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії імені Г. С. Сковороди; [редкол.: В. І. Шинкарук (голова) та ін.]. - Київ: Абрис, 2002. - VI, 742 с.
68. Франкл В. Человек в поисках смысла.-М.Прогресс,1990.
69. Хиз Джозеф , Эндрю Поттер Бунт на продажу. Как контркультура создает новую культуру потребления. М.: Издательство «Добрая книга», 2007.- 456 с.
70. Хейзинга Й. Homo Ludens; Статті по історії культури. / Пер., сост. и X 35 вступ. ст. Д.В. Сильвестрова; Коммент. Д. Э. Харитоновича - М.: Прогресс - Традиция, 1997. - 416 с.
71. Читанка з історії філософії: у 6-ти книгах. - К., 1993.
72. Эко У. Болтовня о спорте / У. Эко // Логос. - 2009. - № 6 (73). - С. 188 - 193.

73. Polishchuk Rostyslav CULTURE OF THE XXI CENTURY: FOOTBALL AS A QUASI-RELIGION IN THE «SECULAR AGE» // International Scientific Conference *Relevant Issues of the Development of Science in Central and Eastern European Countries*: Conference Proceedings, September 27th, 2019. Riga, Latvia: Baltija Publishing. 220 pages. 173-176.

74. Polishchuk Rostyslav Philosophical-anthropological and socio-philosophical vision of sport / Rostyslav Polishchuk. // European philosophical and historical discourse. – 2019. - № 3. – С.93-100.

75. Polishchuk R. Tożsamość polityczna w warunkach transformacji społeczeństwa ukraińskiego / R. Polishchuk // *Studium Europy: Środkowej i wschodniej*. – Kutno, Poland. – 2015. – S. 186–197.

76. Polishchuk R.M. Development of modern science: the experience of European countries and prospects for Ukraine: monograph / edited by authors. – 3rd ed. – Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2019. – 662 p.